

Cuprins

Frunza (<i>Emil Gârleanu</i>)	5
Mi s-a terminat caietul (<i>Mircea Sântimbreanu</i>).....	10
Sfârșit de toamnă (<i>Vasile Alecsandri</i>).....	15
Unde a zburat rândunica (<i>Titel Constantinescu</i>).....	20
Aleodor Împărat (<i>Petre Ispirescu</i>)	24
Legenda Mănăstirii Putna (<i>Legendă populară</i>)	31
Iarna (<i>Barbu Ștefănescu Delavrancea</i>)	35
Amintiri din copilărie. Cu uratul (<i>Ion Creangă</i>)	39
Iarna pe uliță (<i>George Coșbuc</i>)	43
Fetița cu chibriturile (<i>Hans Christian Andersen</i>)	48
Fiind băiet păduri cutreieram (<i>Mihai Eminescu</i>)	53
Musca la arat (<i>Alexandru Donici</i>).....	57
D-I Goe (<i>I.L. Caragiale</i>)	60
Cuore (<i>Edmondo de Amicis</i>).....	64
La cireșe (<i>Ion Creangă</i>)	68
Prinț și cerșetor (<i>Mark Twain</i>)	72
Mă rog... (<i>Mihai Beniuc</i>)	78
Fișă pentru lecturile lunii.....	79
Invitație la lectură	80

Frunza

Emil Gârleanu

S-a desfăcut din mugur, într-o dimineață caldă a începutului de primăvară. Cea dintâi rază de soare s-a împletit pe dânsa ca o sarmă de aur, făcând-o să tremure de fericirea unei asemenea atingeri. Ziua întâi i s-a părut scurtă, și apropierea nopții o măhni. Lumina se stinse, răcoarea o făcu să se zgribulească, să se vâre între celelalte și să aștepte, ațipind, până a doua zi, venirea soarelui.

Cu ce revărsare de strălucire se ridică stăpânitorul lumii până sus, pe cer! Raza se coborî din nou, și toată ziua, încălzită, frunza se scaldă în albastrul văzduhului.

În scurtă vreme se desfăcu mare, verde, mai frumoasă ca toate, mai sus decât celelalte, tocmai în vârf. De deasupra îi cădea lumina, dedesubt se ridica, până la ea, mireasma crinilor albi, singuratici, cu potirul plin de colbul aurului mirositor.

Un cîrîpît străin o miră. Și cea dintâi rîndunică, venită de departe, tăie albastrul ca o săgeată, înconjură copacul de câteva ori cu strigăte de bucurie, apoi se așează pe streșina casei, cântînd mereu...

Dar într-o dimineață raza de soare nu mai veni. Cerul rămase acoperit de nori. Cea dintâi picătură de ploaie o izbi rece, greeoale. Cîteva zile a plouat. Nici rîndunele nu se mai vedeau. Dar mirosul crinilor, seara, se împrăștia puternic, umed: o amețea.

După zilele acestea, lipsite de scînteiere, soarele răsări într-o dimineață înfocat, vîrsînd parcă flăcări, încălzînd totul în câteva clipe. Raza o fripse. În după-amiaza zilei acesteia, o pasăre cu pene verzi și galbene, un scatiu, veni, moleșit de căldură, de se furișă sub dânsa, la umbră, la adăpost. Și frunza se bucură, acoperi cum putu mai bine pasărea; iar aceasta cîrîpî, întîi înăbușit, din gușă, apoi mai prelung, mai dulce, cum nu auzise frunza cîntec.

Și în fiecare zi pasărea venea să se ascundă de căldura cîtropicitoare, în fiecare zi frunza o ferea, și seara cîntecul se împrăștia vesel.

Cît n-ar fi dat acum frunza pe o picătură de ploaie! Dar norii fugeau gonîți de vînturile din înălțimi; cerul de sticlă, înflăcărat, uscuse totul. Crinii nu mai miroseau; cînd și cînd, rozeta, care își scutura semînța coaptă, împrăștia mireasma ei în zorii unora din dimineți. Prea multă lumină, prea multă căldură.

Noaptele senine, cu crai nou, cerul spuzit de stele o fermecau. Ar fi vrut să fie veșnic noapte...

Pasărea venea mereu, câteodată și noaptea rămănea acolo, ațipînd, cu căpușorul sub aripă.

Și trecu mult până ce, odată, vîntul de toamnă începu să bată. Zilele erau mai răcoase, nopțile mai reci; cerul arareori curat. Puternic sufla vîntul tomatîc! Apusurile erau ca

sângele și parcă înroșeau și pămîntul. Frunza își simți puterile slăbite; cu greu putea să ște piept vîntului, care o clătina în toate părțile; câteva tovarășe, smulse, fluturată prin aer, apoi fuseseră duse departe.

Pasărea venea mai rar, nu mai cînta, și asta o măhnea cumplit.

Frunza tînjea, se îngălbenea; celelalte, de pe același copac, parcă se îngălbeniseră și mai repede. Începuseră să cadă. Frunza auzea mereu, de acolo, din vârf, foșnetul cobîtor al jos, într-un lăvicer, pe deasupra căruia vîntul alerga grăbit.

De dimineață până seara, și noaptea, frunzele cădeau întruna. Unele mai repezi, altele mai domoale, legănîndu-se în aer ca o aripă de fluture, aninîndu-se de ramuri ca cerînd ajutor; numai într-un târziu, dîndu-se învinse, cădeau, îngropîndu-se între celelalte.

Într-o dimineață se sperie. În tot copacul rămăsese numai ea! Ramurile goale se loveau unele de altele, tremurînd ca de frig. Deasupra, cerul cu nori greoi ca de bumbac; în largul lui, stoluri întregi de păsări plecau în șir; atunci băgă de seamă că și cuiburile rîndunelelor rămăseseră goale.

Un fior o străbătu și se gîndi la pasărea pe care nu o văzuse de câteva zile. În clipele acestea, cînd parcă se cutremura la gîndul că poate și dânsa va trebui să se desprindă, să moară, ca și celelalte, vederea prietenei pe care o adăpostise atîta i-ar fi fost de ajutor.

Și pasărea parcă auzi chemarea tovarășei de altădată; veni, dar se opri puțin, pe o altă ramură, ca și cînd n-ar fi cunoscut locul obișnuit în care cîntase; apoi își luă zborul și, în trecerea grăbită, fără să întoarcă măcar capul, lovi cu vîrfurile aripilor frunza care, de-abia mai jînîndu-se, căzu la rîndul ei.

Și lăvicerul de jos se mai îngroșă, din ce fusese, cu aceasta, cea din urmă, frunză moartă.

Vocabular

mireasmă = miros plăcut și puternic răspîndit de flori;

potir = cupă din metal prețios cu gura largă și cu marginile răsfrînte; (aici) parte a unei flori sub formă de cupă;

colb = praf;

scatiu = pasăre cîntătoare mică, foarte vioaie, cu ciocul puternic, penele verzi-gălbui, cenușii pe spate, iar pe aripi cu două dungă negre;

rozeta = (aici) cupa crinului;

a tînji = a duce dorul;

cobîtor = care vestește o nenorocire;

lăvicer = covor țărănesc din lînă care se așterne pe jos, se pune pe pereți sau pe lavițe; (aici) covor de frunze.

Știați că...

- Emil Gârleanu s-a născut la Iași?
- Frunza face parte din volumul *Din lumea celor care nu cuvîntă*?
- În opera sa, autorul surprinde lumea viețuitoarelor pe care le înzes trează cu trăiri și sentimente omenești?

Fișă de lectură

Titlul textului citit:

Autorul:

Personaje:

Transcrie din text prima zi de viață a frunzei:

Scrie un alt titlu potrivit textului:

Completează spațiile folosind cuvintele din paranteză:

Textul narativ este textul prin care sunt _____ fapte, întâmplări
sau _____, într-o succesiune de _____.

Poate fi în _____ și în _____.

(timp, reale, imaginare, povestite, versuri, proză)

Exerciții

1 Ordonează ideile respectând trecerea anotimpurilor, așa cum reiese din text:

- Frunza tânjea, se îngălbenea.
- De-abia mai ținându-se, căzu la rândul ei.
- Într-o dimineață se sperie.
- Raza o fripse.
- Se desfăcu mare, verde, mai frumoasă ca toate.
- Se cutremura la gândul că va trebui să se desprindă.
- Cea dintâi picătură de ploaie o izbi rece, greoaie.
- Ar fi vrut să fie veșnic noapte.
- S-a desfăcut din mugur, într-o dimineață caldă.
- Frunza își simți puterile slăbite.

2 Unește expresiile cu sensurile potrivite din coloana alăturată:

căldură cotropitoare	●	●	se speria, se înfricoșă
noaptea senină, cu crăi noi	●	●	se agățau
cerul spuzit de stele	●	●	arșiță coplesitoare
frunzele căleau, aminându-se de ramuri	●	●	acoperit de stele
se cutremura la gândul	●	●	lună-nouă

3 Expresia „apusurile erau ca sângele” poartă numele de comparație. Găsește câteva comparații în text și transcrie-le:

4 Încearcă să creezi și tu comparații, pornind de la expresiile:

- obraji roșii ca _____
- harnică precum _____
- ochi albaştri ca _____

Exerciții

1 Unește expresiile cu sensurile din coloana alăturată:

ne prindem noi câțiva băieți
toată ziua am stat pe capul tatei
mi-am aprins puie-n cap
am șterpelit-o de acasă
numa-ți crâpa înima-n tine de necaz

- a fugi pe ascuns
- necazurile care urmau
- am stabilit împreună
- a stărui fără încetare
- moment de supărare

2 Formulează întrebări pe baza textului studiat:

Cine...?

Ce...?

Unde...?

De ce...?

Când...?

3 Povestește și tu o întâmplare petrecută la urât:

Obiceiuri de Crăciun

Colindul este unul dintre obiceiurile tradiționale practicate în Ajunul și în Noaptea Crăciunului. Cetele de colindători sunt formate mai ales din copii și tineri. Darurile date la astfel de ocazii sunt: mere, covrigi, dulciuri și uneori bani.

Ulublutul cu steana evocă momentul apariției pe cer a acelei stele strălucitoare care vestește nașterea Mântuitorului. Cântece de stea sunt: *Stea sus răsare, O, ce veste minunată!, Trei păstori.*

Trei păstori

Trei păstori se întâlniră,
Trei păstori se întâlniră
Raza soarelui, floarea-soarelui
Și așa se sfătuiră:

Haideți fraților să mergem,
Haideți fraților să mergem
Raza soarelui, floarea-soarelui
Floricele să culegem.

Și să facem o cunună,
Și să facem o cunună,
Raza soarelui, floarea-soarelui
S-o-mpletim cu voie bună.

Și s-o ducem lui Hristos,
Și s-o ducem lui Hristos
Raza soarelui, floarea-soarelui
Să ne fie de folos.

În afară de seara de Crăciun se mai colindă și în ziua de Sfântul Vasile, în paralel cu Plugușorul sau Sarcova.

Scrie și tu câteva obiceiuri de Crăciun și de Anul Nou:

